ל) [תוספ׳ פט"ז] יומל פה: ה) [מוספי פטייו] יותח פה: מכילתה פראת כי תשלה,
ב) פסחים פה: מיר נו,
ג) [בפסחים ובנזיר ליתה],
ד) [סנהדרין נט:], ה) [במרבר ון, ו) ודף פה:ן, ו) וויקרא טו כוב וובה, שם יד במלורע. ביולדת

מוסף רש"י

. מה מילה שהיא אחת אחד מאבריו של אדם, דוחה את השבת. לפי שחייכין עליה לרת לחתר זמן, כך שנויה בתוספתל לשנת (יומא פה:). נתוספתל לשנת (יומא פה:). עצם כשעורה מטמא הלכה. שהנזיר מגלח על מגעה ומשחה, הלכה למשה מסיני ואין כתוב בתורה, ורביעית דם קל נתורה, ורביעית דם וחומר. אתה גא ללמוד מנ (פסחים פא:).

רבינו חננאל עד כאן לא פליגי ר' אליעזו ורבנן אלא במכשירי מילה במילה עצמה דברי אבל במילוו עבמון ובוי הכל דחיא שבת, מנלן. עולא ור' אסי ור' יצחק נפחא כולהו אמרי הלכה ומותבינן עליהן. מניין לפיקוח נפש שדוחה שבת. נענה ר' אלעזר שדוחה שבת, נענה ר' אלעזר בן עזריה ואמר, ומה מילה שהיא אחד מאבריו של אדם דוחה שבת ק"ו לפקוח נפש שדוחה את השבת. ואי ס"ד הלכה, ק"ו מהלכה (מייתי) [מי אתי], והתניא א"ל ר' נהי אונין, ווווניא אל ד עקיבא עצם כשעורה הלכה, ורביעית דם ק"ו, ואין דנין ק"ו מהלכה וכו" לבטלו. וזה מפורש בנזיר פרק כ"ג ונזיר אין מטמאין לקרוביהן וכרי. ובטלו דברי מי שאמר הלכה היא. ובא ר' אלעזר ללמדו בג"ש באות אות משבת, ונדחו דבריו. ובא רב נחמן בר יצחק . ולמדו באות ברית ודורות, . בשבת כתיב לעשות את השבת בשבו כוני ביעשות את חשבת לדורותם ברית עולם ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם, בנ במילה כתיב ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך אחריך לדורותם. וכתיב ונמלתם את בשר ערלתכם והיתה לאות בשר ערלתכם והיתה לאות ברית ביני וביניכם. ד' יוחנן . אמר אמר קרא וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ביום אפילו בשבת. אקשי׳ עליה ר״ל אי אפילו מחוסרי כפרה הכי אפילו מחוסרי כפרה כגון מצורע והזבה דכתיב בהן וביום השמיני יקח שני כבשים וגר׳, ובזבה כתיב וביום השמיני תקח לה שתי תורים, הכי נמי כיון דכתיב וחוים, הכי נמי כיון זכונים בהו וביום יקריבו קרבנותיהם אפילו בשבת, והא קיי"ל אין קרבן יחיד דוחה את השבת. ופירק לו זה שכתוב במחוסרי כפרה וביום, למעוטי לילה. עוד הקשה לו ר״ל, וכל קשיא שהקשה לו פירק לו ר״ יותנן. וחזר רבינא להתקיף על פירוק ר״ יותנן דממצ עליה לאתויי בדלות בלילה, נמי ליתי קמ״ל וביום. התקיף רבינא אי הכי אמ[רת] אונן כשר בהן ולא יטריחם אונן כשר בהן ולא יטריחם להמתין עד שימצאו כהן במחוסרי כפרה וביום, למעוטי אונן כשר בות ולא טיותם להמתין עד שימצאו כהן טהור כשר לטהרם. ופריק הא אהדריה קרא. כלומר, אע"פ שחס עליו והקל בקרבנו החזירו לטהרת הכהן, שנאמר והביא אותם ביום שנאמו וווביא אוונט בינט השמיני לטהרתו אל הכהן וגו'. ואתא רב אחא בר יעקב יגו. ראונא דב אווא בו יעקב עוד להוציאו שהמילה מותרת בשבת מדכתיב וביום השמיני ימול, כלומר אי זה יפול שמיני אין לך לא להקדים ולא לאחר. ונתקשה ולא עמדו דבריו, ואמרינן אלא

ביום שמתו אביו ואמו אינו נריך

לנאת מן המקדש אלא מקריב אונן

ולא יחלל ועבודתו לא תהא מחוללת

שאם עבר זמנן בטלין. הילכך דחו: וביום השמיני ימול ואפילו בשבת. ומילה גופה דדחיה שבת המרינן לקמן הלכה למשה מסיני אייתר ליה ביום למכשיריה: י"ג בריסות. נאמרו לאברהם בפרשת מילה (בראשית יו): והא סניא. במסכת נזיר: עקיבא עלם כשעורה

הלכה. שהיה ר"ע דן ק"ו מניין לרביעית דם המת שהמיר מגלח על שכז אם עבר זמנה בטלה אלא היינו טעמא אהלה ק"ו מה עלם כשעורה שאינו דרבי אליעזר דאמר קרא יוביום השמיני ימול בשר ערלתו ואפילו בשבת וליכתוב מטמא באהל נזיר מגלח על מגעו ומשאו רביעית דם שמטמאה באהל רחמנא במילה וליתו הנך וליגמור מיניה דכתיב ועל כל נפש מת לא יבאף אינו משום דאיכא למיפרך מה למילה שכן דין שהמיר מגלח עליה ואמר ליה נכרתו עליה שלש עשרה בריתות: ע"כ לא רבי אלעזר עקיבא עלם כשעורה פליגי רבגן עליה אלא במכשירי מילה אבל הלכה למשה מסיני שיהא נזיר מגלח מילה גופה דברי הכל דוחה שבת מנלן אמר עליה ורביעית דם אתה בא ללמוד ממנה בק"ו ואין דנין קל וחומר עולא הלכה וכן אמר רבי יצחק הלכה מהלכה דלא ניתנה תורה שבעל פה מיתיבי ים מניין לפיקוח נפש שדוחה את לידרש בי"ג מדות: אחיא אות אות. השבת רבי אלעזר בן עזריה אומר מה מילה בשבת כתיב (שמות לא) כי אות היא שהיא אחת מאיבריו של אדם דוחה את ובמילה כתיב (בראשית יו) והיה לאות השבת קל וחומר לפיקוח נפש שדוחה את ברית מה להלן שבת אף כאן שבת: השבת ואי סלקא דעתר הלכה קל וחומר אלא מעסה. אי הך ג"ש דאות האמורה בשבת נאמרה בסיני לידרש מהלכה מי אתי והתניא יאמר לו רבי אלעזר שתיבה זו לדרשה נאמרה ליגמר בן עזריה) עקיבא עצם כשעורה מממא (בן מינה נמי לתפילין: אלא אחיא ברים הלכה ורביעית דם קל וחומר ואין דגין קל ברים. ההוא דאות אות לא נאמרה וחומר מהלכה אלא אמר רבי אלעזר אתיא בסיני ואין אדם דן גזרה שוה מעלמו יאות נאות אלא מעתה תפילין דכתיב בהן יאות 2 אלא הך דברית ברית נאמרה בסיני לידחי שבת אלא אתיא יברית יברית גדול ובשבת כתיב ברית (שמות לא) לדורותם דכתיב ביה יברית לידחי שבת אלא אתיא ברית עולם: גדול. בן שלש עשרה דהוי מילה שלא בומנה: דכחיב ביה דורות זרורת ציצית דכתיב ביה דורות לידחי ברים. וערל זכר אשר לא ימול וגו׳ שבת אלא אמר רב נחמן בר יצחק דנין אות את בריתי הפר (בראשית יז) והאי ברית ודורות מאות ברית ודורות לאפוקי קרא בגדול כתיב מדמחייב ליה כרת הנך דחד חד הוא דכתיב בהן ור' יוחנן אמר שאם לא מלו אביו חייב למול אם אמר קרא יביום ייביום אפילו בשבת אמר ליה עלמו ולידחי שבת ואנן אמרינן לקמן ריש לקיש לרבי יוחנן אלא מעתה מחוםרי דאפילו יום טוב אינה דוחה אלא כפרה דכתיב בהו ביום הכי נמי דדחו שבת בזמנה: דורום דורות. בשבת כתיב ההוא מיבעי ליה ביום ולא בלילה האי נמי לדורותם ברית עולם ובמילת קטן כתיב (שם) ובן שמנת ימים ימול לכם מיבעי ליה ביום ולא בלילה ההוא ימבן כל זכר לדורותיכם: ביום ואפילו שמנת ימים נפקא האי נמי ימביום צוותו בשבת. מדלה כתיב בשמיני ימול. נפקא אע"ג דנפקא מביום צוותו אצמריכא ולר׳ אליעזר דאפקיה למכשירין סד"א הואיל וחם רחמנא עליה לאתויי מילה עצמה הלכה היא ופיקוח נפש בדלות בלילה גמי ליתי קמ"ל מתקיף לה לא אתיא ליה בק"ו ממילה אלא רבינא אלא מעתה יהא זר כשר בהן ויהא מקראי נפקא ליה כדאמרינן בפרק בתרא דיומא⁰: **מחוסרי כפרה**. כל אונן כשר בהן הא אהדריה קרא רב אחאָ טמאין שהולרכו לקרבן זב וזבה יולדת ומלורע נאמר בהן" וביום בר יעקב אמר אמר קרא ישמיני שמיני אפילו בשבת האי שמיני מיבעי ליה למעומי השמיני: ביום צותו. את בני ישראל שביעי שביעי מבן שמנת ימים נפקא ואכתי להקריב את קרבניהם (ויקרא ז) ביום מיבעי ליה חד למעומי שביעי וחד למעומי ולא בלילה: אלא מעתה. משום תשיעי דאי מחד הוה אמינא שביעי הוא דלא דהוכשר להביא בדלות מכשירין בה שחר פסולין: יהח זר וחונן כשר בהן. אונן עד שלא נקבר מתו פסול לעבודה דכתיב בכהן גדול (שם כח) לאביו ולאמו לא יטמא ומן המקדש לא יצא ולא יחלל והכי משמע אף

והתניא אמר ליה רבי אלעזר בו'. ול"ג והתנן דכל זה אינו במשנה: ההיא מבן שמונת ימים נפקא. תיתה דתניא בת"כ ומייתי לה בפרק הערל (יבמות עב:) השמיני ימול דתניא יכול בין ביום ובין בלילה ת"ל ביום אין לי אלא שנימול לח' נימול

לט׳ לי׳ ולי״א מניין שאינו נימול אלא ביום ת"ל וביום ובפ"ב דמגילה (דף כ:) נמי אמר אין מוהלין אלא ביום דכתיב וביום השמיני ויש לומר דסמיך אבן שמנת ימים ודרשא פשוטה נקט: אלא מעתה יהא זר ואונן כשר בהן. לאו לווקא נקט זר דהא בכולהו בזב וזבה ויולדת

ומלורע כתב בהו כהן: הא אהדריה קרא. והוה ליה דבר שילא מן הכלל לידון בדבר החדש לאתויי בדלות שאי אתה יכול להחזירו לכללו לפסול לילה ואונן עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפירוש הרי החזירה בפירוש ופסל לילה וה״ה אונן וקשה ואמאי לא קאמר דאהדריה קרא מדכתיב כהן ולא זר ושמא לשום דרשה אחריתי אתה:

תניא כוותיה דרבי יוחנן ודלא ברב אחא בר יעקב. ודלא כרב נחמן בר ינחק דאמר אחיא אות ברית דורות לא הוי דאיהו מודה דדרשינן ביום כדדרשינן בברייתא ואות ברית דורות אתא למכשירין וביום למילה גופה ולית ליה למילה הלכה אע"ג דר' יוחנן אית ליה שהלכה לר׳ אליעזר [כדפי׳ רש״י והאי ברייתא דדרשי ביום אתיא כרבנן דביום] איצטריך למילה גופה ולהכי לא קאמר אלא דלא כרב אחא דברייתא מוכחא בהדיא דלא בעיא למדרש שמיני ימול. מ״ר: מה צרעת שרוחה את העבודה. מימה ולימא קל וחומר איפכא ותדחה עבודה את הלרעת שיקון בהרתו כדי לעשות עבודה ומה שבת שדוחה את המילה ומילה דוחה את הלרעת עבודה דוחה אותה לרעת שנדחה מפני מילה אינו דין שתהא עבודה דוחה אותה והא דאמרינן בפסחים בפרק אלו דברים (דף סו.) וישלחו מן המחנה כל לרוע וכל זב וכל טמא לנפש אם

טמאי מתים משתלחין זבים ומצורעים

לא כ"ש אלא יש לך שעה שזבין ומצורעים משתלחים ואין טמאי

מתים משתלחים ואיזה זה פסח הבא

בטומאה

ממא זמניה אבל משמיני ואילך זמניה הוא אלא מחוורתא כדרבי יוחגן תניא כוותיה דרבי יוחגן ודלא כרב אחא בר יעקב שמיני ימול אפילו בשבת ומה אני מקיים יימחלליה מות יומת בשאר מלאכות חוץ ממילה או אינו אלא אפי׳ מילה ומה אני מקיים שמיני ימול חוץ משבת ת"ל ביום אפילו בשבת אמר רבא האי תנא מעיקרא מאי קא ניחא ליה ולבסוף מאי קא קשיא ליה הכי קאמר שמיני ימול אפילו בשבת ומה אני מקיים מחלליה מות יומת בשאר מלאכו' חוץ ממילה אבל מילה רחיא מ"ם ק"ו הוא ומה צרע' שדוחה את העבודה

בכך הא אחר שלא יצא חילל: הא אסדריה קרא. לפסול בהן לילה דכתיב בהו וביום כדאמרינן וכיון דלענין לילה תורת כל הקרבנות עליהן לענין זר ואונן נמי תורת קרבן עליהן: שמיני. כל שהוא שמיני ואפילו בשבת וביום למעוטי לילה: מניא כווסיה דר' יוחנן. דיליף מוביום: מעיקרא מאי ניחא ליה. לאוקמי שמיני דווקא ואפילו בשבת ודחי מחלליה מות יומת אצל שאר מלאכות מאיזה טעם נראה לו כן: **ולבסוף**. כשהיפך דבריו ואמר או אינו אלא אפי' מילה בכלל מחלליה מוח יומת דהוא דוקא ודחי שמיני ימול אצל שאר ימים: **מאי קשיא ליה.** בטעמא הראשון: אבל מילה דחיא. שבת בק"ו ותיגמר מיניה למידחי מחלליה מות יומת אלל שאר מלאכות ולמימר שמיני דווקא קאמר ואפי׳ ביום שבת: ומה לרעת שדוחה את העבודה. אזהרה שהזהירה תורה על הלרעת שלא לקוץ בהרתו כדתניא (מכות דף כב.) השמר בנגע הלרעת אוהרה בקולץ בהרתו הכחוב מדבר והחמירה חורה באזהרה זו לדחות העבודה כדקיימא לן בפסחים (דף סו.) דטומאת מת נדחית בקרבן לבור ולא זבין ומצורעים ובטלים לעשות פסח ולא אמרינן יקוצו בהרתן ויאכלו פסחים או הכהן יקוץ בהרתו ויעבוד אם הכהנים טמאין בצרעת והקהל טהורין:

ועבולה לשנונ ועבולה לשנוני ייימי דבר מפני שמצאנו י

ואמר בו (ויקרא יא) ואם דל הוא ואין ידו משגת, מה שלא הקל על זולתו מכלל הטמאים והם זב וובה, ואילמלי שאמר בו (ויקרא יא) ואם דל הוא ואין ידו משגת, מה שלא הקל על זולתו מכלל הטמאים והם זב וובה, ואילמלי שאמר בו וויקרא יא) ואם דל הוא ואין ידו משגת, מה שלא הקל עליו הכתוב שדי לו בשתי תורים או ב' בני יונה לחטאתו ולעולתו ושינה בינו ובין שאמר הול ואתה אומר בינו שאחר בו בייונה מה שאין כן בזולתו לא נלמוד לומה אומר בקרבנות שנאמר בקר ביו צותם. הילכך הוצרכנו להשמיענו וביום השמיעי כדי שירחיק מדעתנו סברא זו. התקיף רבא ואמר הואי לואת אומר ביו שיצא מכללם מחמת שייחדו הכתוב בדבר זה, ואילמלא שאמר הכתוב רבים השמיעי היינו מתירים הקרבנותי בלילה, לפי דבר זה ראוי לתיות הזו והאונן וכל המנויין במשנה שפסולין להקריב, כשירים להקריב קרבנותיו של מצורע לפי שיצא מכללם ונבדל מהם חוץ מהקרבת קרבן בלילה שאמר בו הכתוב וביום השמיני בלבד. ועמד זה הקושיא וזו ההתקפה ואמרנו קשיא. ומקצת הגורסין אין מעמידין הדבר אלא שגורסין כך, כיון דאהדריה קרא אהדריה, כלומר אילו לא כתב וביום של מצורע לפי שיצא מכללם ונבדל מהם חוץ מהקרבת קרבן בלילה שאמר בו הכתוב וביום השמיני בלבד. ועמד זה הקושיא וזו ההתקפה ואמרנו קשיא. ומקצת הואל נואמר בו וביום השמיני בללה נמי ליתי ויהא זר ואונן כשר בקרבנותיו היינו מפרישין אותו לענין דיניו מכלל הקרבנות, אבל הואיל נואמר בו וביום השמיני בדלות, בלילה נמי ליתי ויהא זר ואונן כשר בקרבנותיו היינו מפרישין אותו לענין דיניו מכלל מהלמידים וביאתמיו כדי שיתגלה ויתברה.

ים ביו מי ישנות ביו ביום השמיני אינו לשנות, אלא שאנו צריכין לאותו דבר מפני שמצאנו שהקל כאן על המצורע ואמר בו נויקרא יא) ואם דל הוא ואין ידו משגת, מה שלא הקל על זולתו מכלל הטמאים והם זב וובה, ואילמלי שאמר בו וביום

עָרְקָּה. 2 וּנְמַלְתֶּם אֵת בְּשַׂר יינ בְּשַּׁר עָרְי וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית וֹבֵינֵיכָם: ריי ז בַּרִית בֵּינִי בראשית יז יא דבר ואתה 3 וְאַתָּה דָּבֶּר אֶלְ בָּנֵי יִשְׂרְאַל לַאמר אַךְ אֶת שַׁבְּתֹנִי תִּשְׁמרוּ כִּי אַת הוא בֵּינִי ובִּינֵיכֶם אָרתיכָּם לְדַעַת בִּי אָנִי יִי לְדְרֹתִיכָּם לְדַעַת בִּי אָנִי יִי שמות לא יג מקדשכם: הְאָוּ שְּבֶּם. 4 וְהָיָה לְךָּ לְאוֹת עֵל יְדְךְּ 4 וְנְנָיִוּ יְןּרְ יְרְתוּי, בּּי בְּיָר תּוֹרַת יְיִ בְּפִיךּ כִּי בְּיָר חְוְקֵה תוֹרַת יְיִ בְּפִיךּ כִּי בְּיָר חְוְקֵה שמות יג ט

שמות יג ט ז וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לְעֲשׁוֹת אֶת הַשַּׁבָּת

שמות לא ינול 1 וְעָרַל וְבָר אַשׁר לא יִמוֹל אָת בְּשׁר עָרְלְתוֹ וְנִבְּרְתָה הַנְּבָּשׁר הַהוֹא מעַמִּיהְ אָת הַנְבָּשׁר הָהוֹא מעַמִּיהְ אָת הַנְבְּיב בַּראשית יו יד הַנְבְּשׁר בְּתַר בְּיִת בְּלוֹ וְבָּר לְדֹרתִיבִם יְלִיד בְּיִת בוניבר אַוֹיבר בַיוֹר בַּיִוֹר בַּיִת בוניבר אַנוֹר בַיוֹר בַיִּינִים ומקנת כַּסַף מכּל בַּן נַכַר אַשֵּׁר :לא מורער הוא

רראשים יז יר בראשית זי יב 8 דַּבֶּר אֶל בְּנִי יִשְׁרָאֵל וְאָמֵרְתְּ אַלְהָם וְעָשׁוּ לְּהָם צִיצִת עַל בַּנְפִי בְּגִדיהָם לְדֹרֹתָם וְנְתְנוּ על ציצת הַבְּנָף פְּתִיל תְּכַלְת: על ציצת הַבְּנָף פְּתִיל תְּכַלְת:

במובו טו ארו 9 אֲשֶׁר צְּוָּה יָיָ אֶת משָׁה בְּנִי סִינִי בְּיוֹם צַּוּתוֹ אֶת בְּנִי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת קֶרְבְּנֵיהֶם ליי במדבר סיני: ויקרא ז לח 10 ושמרתם את השבת כי מְלָאָכָה וְנְבְּרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָהוֹא יוּמָת פִּי בָּל הָעשֶׁה בָּה מִלְאָכָה וְנִבְּרְתָה הַנָּפֶשׁ הָהוֹא מִלְאָכָה וְנִבְּרְתָה הַנָּפֶשׁ הָהוֹא שמות לא יד מקרב עמיה:

רב נסים גאון

איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל וחס רחמנא עליה לאיתויי בדלות. בלילה נמי ליתי קמ"ל. מתקיף לה רבינא ליתי קמ"ל. מתקיף לה רבינא [אלא] מעתה יהא זר ואונן כשר בהן. חייבנו הקב"ה בתורת הקרבנות שנקריבם ביום ולא בלילה שנאמר [ויקרא וו אשר צוה ה' את משה מ עומו את רוו הקרבנות כולם שאינן כשירין אלא ביום. ובפרק הקורא את המגילה ודף רו שנינו כל את המגילה (וף כן שנינו כל היום כשר לסמיכה לשחיטה כו'. ובתלמוד אמרו לסמיכה ולשחיטה דכתיב (ויקרא ג) וסמך ושחט איתקש סמיכה לשחיטה, ובשחיטה כתיב ושם מו ביום זבחכם. לקמיצה ם ביום ובותכם. לקביצה והגשה והזייה בכולהי כתיב ביום צותו. והזהיר האונן והזר את כל המנויין במשנה

. שלא יקרבו להקריב קרבן כמו שאמרה המשנה וזבחים דף טוו שאמות המשנה (ובווים וף סון כל הזבחים שקיבל דמן זר ואונן כולם פסולין. ובגמ' גרסי זר מנלן דתני לוי (ויקרא כבן דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו, למעוטי מאי כו'. אלא הכי קאמר וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו, כלומר בני ישראל ולא יחללו, כלומר בני ישראל ראוי להם שיתרחקו מן הקדשים ולא יקריבו אותן . שלא יחללום, שאם יקרבו אליהם ויקריבו אותם מחללים אותם. ואמר עוד ונחדרר יחז . צוד אמרו מנלן דכתיב (ויקרא כאן ומן המקדש לא יצא ולא לל. הא אחר שלא יצא חילל. יחלק, הא אחר שלא יצא חילל. וכשאמרנו כי המחוסר כפרה והוא המצורע ששלמו ימי טהרתו ועדיין לא הקריב קרבן לא נאמר בו וביום השמיני אלא לחייב הקרבת קרבנו ביום הא ארא בלילה, הקשינו לאמר כי ולא בלילה, הקשינו לאמר כי דבר זה ידוע הוא לפי שכתב כן במקום אחר ביום צותו,

וממנו ידענו חיוב הקרבת כל הקרבנות ביום ולא בלילה.